

ANKETA

- 1) Jak byste dnes definovali rodinu? Co všechno pro Vás pojem „rodina“ zahrnuje?
- 2) Jakou roli má mít církev při doprovázení manželských párů - nejen při svatbě, ale i „po ní“?
- 3) Mění se podle Vás pohled na manželství v církevním prostředí? V čem to vidíte?

Vladislav Hána, vikář a farář

NO Litvínov a NO Most

1) První polovina otázky nás vybízí k přehodnocení pohledu na rodinu. Jenže společnost si v otázce těchto hodnot své stanovisko již dávno vytvořila. Každý

máme jiné zkušenosti a často i odlišný pohled. Nezbyvá nám než tiše pozorovat druhé, učit se a někdy také odmítnout. Právě tady začíná naše pomyslná startovní čára. To, na čem doma stavíme a co předáváme dál, je hodnota, kterou dává sám Bůh. Každému jinak, jedinečně, ale vždycky s pravdou. Asi bychom se měli držet textu Písma: „Proto opustí muž svého otce i matku, přilne ke své manželce a stanou se jedním tělem“ (Gn 2,24). Tady pro nás všechno začíná. Pojem rodina je jako barevná paleta. Nejprve základní barvy, to jsou ti nejbližší z naší rodiny. Všechny další odstíny představují naše sbory a přátele, s nimiž sdílíme vše, dobré i zlé. Taková „velká rodina“ dokáže dotvořit celou tu krásu. Víte, velkému a barevnému obrazu lidé rozumí. Jsou v něm jemné i výrazné tahy a právě ty společně tvoří obraz, kterému mnozí porozumí. Každý v hloubi srdce ví, co je a není správné. Ta pravá rodina nejen rozumí, ale také vede, napomíná a hlavně miluje. My z Mostu, Litvínova a Bíliny společně malujeme obraz lásky z Boha, jak jej známe z dvojího přikázání lásky. Víím, není to snadné. Ne každý souhlasí. Ale jde to.

2) Víte, nesmím přesáhnout 150 slov, tak raději stručně. Církev, společenství věrných musí stát při manželských párech od samého začátku. Když vědí, že na ně pamatujeme, rádi se vracejí. U nás to tak opravdu funguje. Tuto krásnou svátost nelze oddělit od života obce. Snažíme se být průvodcem v radosti i ve zkouškách. Naším společným úkolem je: neopouštět.

3) Ano, mění. Vidím, že církev je dnes stále více vystavena tlaku společnosti. Chceme jí rozumět, snažíme se být laskaví, vsířící a otevření. Někdy to ale vede k tomu, že posouváme hranice tam,

kde by měly zůstat pevné jako skála. Je to jako běh po hřebenu hory, každé uklouznutí může mít vážné následky. Proto se snažíme v naší krásné církvi ukazovat cestu přímou. Nepodbízet se a nezaplétat do „objednávky doby“.

Tomáš Chytil,
olomoucký biskup

1) Těch definic je spousta. Líbí se mi třeba ta z Katolického katechismu: Rodina je základní buňkou života společnosti. Je to přirozená společnost, v níž jsou muž i žena povoláni k tomu, aby se sobě navzájem dávali v lásce a v daru života.

...Rodina je společenství, v němž se lze již od mládí naučit mravním hodnotám, začít uctívat Boha a správně užívat svobody. Pro mě jsou rodina rodiče s dětmi, prarodiče, sourozenci, jejich děti i další příbuzenstvo. Pokud jsou vztahy v pořádku, pak je to velká výhoda. Velmi důležitá je i rodina církevní. Modlíme se za nemocné, slavíme narozeniny, navštěvujeme se apod.

2) Spousta snoubenců směřuje vše ke svatebnímu dni, svatební cestě, ale církev počítá s mnohem delším horizontem. Takže je dobré vše si před obřadem jasně sdělit. Manželství má být radostným a svobodným rozhodnutím, ale vyžaduje i povinnosti. Po letech pastorační praxe si dobře míněné rady nechávám pro ty, kteří je slyšet chtějí a potřebují, nežádáných se snažím vyvarovat. Život je někdy složitý a přináší všelijaké situace. Nakonec je to vždy především na těch dvou.

3) Nemyslím si, že by se pohled nějak zásadně změnil. Nemůžeme popřít statistiky rozvodovosti, nemůžeme popřít menší počty narozených dětí, jsou zde určité jevy jako žití single nebo ještě dlouho v dospělosti v bezpečném prostředí domácnosti s rodiči či jedním z nich, ale taky vidíme páry, které spolu žijí, založily rodinu, sdílejí dobré i zlé a dokonce pozvali do svých domovů Krista. Církev by měla mít otevřenou

náruč pro všechny. Křesťanské manželství je víc než společný stůl a společné lože. Je to společný duševní a duchovní život. Jeden druhého povzbuzuje, jeden druhému pomáhá. I dnes lze žít ve věrnosti, úctě, vzájemné lásce i lásce k Bohu, a tak prožívat šťastné a krásné chvíle.

Adela Frýdlová,
kazatelka NO Praha - Vršovice

1) Nejsem moc teoretik, ale dnešní rodinu bych v jejím samotném základu definovala jako pozitivní nastavení dvou lidí na sebe navzájem. Záměrně hovořím o lidech, protože

pohlavnost v rodině je až druhotné téma. To základní vidím v tom, že se dva rozhodnou žít spolu a pro druhého v rovině duševní, tělesné a ve vzácných případech i v rovině duchovní. Rodina má být místem „vzniku nového člověka“, tím se zásadně liší od jiných lidských pospolitostí. Nemyslím tím jenom rodičovský aspekt rodiny, rodina je relevantní i tehdy, kdy z nejrůznějších důvodů není možné, aby její součástí byly děti. V rodině se novými lidmi mají stávat na prvním místě ti dva, kteří ji zakládají. Tím, že mám po svém boku manžela – manželku, partnera – partnerku, se stávám i já samotná novým člověkem – nic už není jako dřív – před svatbou, tvoříme pár, žijeme jeden pro druhého a tím se stáváme jinými nežli „za svobodna“.

2) Roli církve vidím především v tom „moc jim to nepokazit“. S termíny jako „tradiční rodina, tradiční manželství“ bych byla ze strany církve uvážlivá, protože s touto terminologií se pojí také nutnost definovat, k jakým tradicím a k jakému pojetí manželství se chceme jako církev vztahovat. Zdali k patriarchálnímu starozákonnímu modelu, ovšem kterému? Abrahamovskému s tehdy běžnou praxí více žen a ženin, k davidovskému, ve kterém byl manžel absolutistickým panovníkem nad svou rodinou, k mojžíšovské praxi rozlukových lístků vydávaných výhradně muži ženám, nikoliv naopak,

anebo k některé ze středověkých tradic, kdy manželství byla instituce k plození dětí, ale také k zachování majetku a posílení vlivu a moci, či k některé novověké tradici, například viktoriánského prudérního manželství, kde pod slupkou posvátného svazku muže a ženy bujela nevěra, promiskuita a otcové své syny do tajemství tělesnosti nejednou uváděli návštěvami nevěstinců, přičemž budoucím nevěstám se radilo, aby o svatební noci zatnuly zuby a myslely na královnu a vlast? Tradiční rodina bez vysvětlení a obsahu je dnes jenom plácnutí do vody.

3) Jednoznačně. Je to dáno především tím, že celistvých rodin – ve smyslu manželských párů, z nichž by oba z partnerů byli praktikujícími členy naší církve, se zoufale nedostává. Zkuste si ve svých sborech při bohoslužbách spočítat, kolik uvidíte manželek po boku svých manželů. Často absentují i rodinní příslušníci faráře a faráři. Kolik z těch párů doprovází na bohoslužby jejich děti a vnoučata, a kolik z nich jsou křesťany husitského vyznání v alespoň druhé či třetí generaci. Zjistíte, že většina příchozích jsou vdovy, vdovci, rozvedení, znovu sezdaní, nesezdaní, nejvíce pak osamělí solitéři, kteří jsou v lepším případě „vyslanci“ svých rodin, jdou do kostela zástupně za všechny ty, kteří zůstávají doma. To je pastorační situace, ve které se současná husitská církev nachází. Je nezbytné, aby toto vzala církev na vědomí, aby láskyplně žehнала těm hrstkám, které navzdory trendu do manželství nevstupovat projeví záměr uzavřít své manželství za její asistence, ale osobně si myslím, že i do budoucna bude služba církve jednotlivcům převládat nad službou, která se bude věnovat manželským párům a rodinám jako celku.

Sandra Silná,

farářka NO Brno Botanická

1) Rodina, to je jedním slovem blízkost. Tak bych ji definovala. Blízkost vyjádřená skrze vazby, vztahy, pozornost, péči, věnovaný čas, prožitky. Lásku, podporu, autenticitu a pocit svobody – možnost být sám/a sebou. Z toho plyne, že ne vždy se toto kryje s pokrevními příbuznými, s naší primární rodinou, do které jsme se narodili a ve které jsme byli vychováni.

2) Takovou, jakou si páry řeknou – řekla bych, že církev má být pro rodiny podporujícím společenstvím, pro páry po svatbě pak farář/ka někým, s kým mohou sdílet životní události, radosti i trable, pokud chtějí a mají k duchovnímu důvěru.

3) To nedokážu asi obecněji říct. Mění se pohled lidí na důležitost svatebního svátostného rituálu – je žádanější než dříve a předsvatební setkání páry hodnotí kladně, jako pomoc a podporu pro své soužití.

Jan Kohout,

vikář a farář NO Nymburk

1) Lidé sice mohou žít ve společenstvích různých podob, a toto své nejbližší sociální prostředí mohou vnímat a označovat za svou „rodinu“, tím spíše, že tato společenství

mohou některé funkce rodiny i plnit, nicméně to, co je plnohodnotná rodina, je dáno Stvořitelem, nikoliv lidskými experimenty. Proto rodinu vidím jako základní sociální a duchovní jednotku, která má také nezbytné aspekty právní, emocionální, ekonomické, biologické atd., nicméně její hlavní funkce jsou dvě (Gn 1,27nn): 1. duchovní: muž a žena mají být obrazem Božím, a 2. vitální: manželé mají zachovat a rozvinout život nejen vlastní, ale i dalších generací. K tomuto základu se přibalují další vrstvy příbuzných, ale podstatou je celoživotní monogamní vztah muže a ženy. To je Boží plán a ideál, za kterým můžeme sice sem tam pokulhávat, ale nikdy se ho nesmíme vzdát. Konec konců nadčasově to definují Základy víry naší církve v čl. 337: „Manželství je svátost, v níž se muž a žena v lásce navždy spojují a jsou Duchem svatým posvěceni, aby byli Božím obrazem v Kristu, nástrojem Stvořitele ke vzniku nových lidských bytostí a základem rodiny podle Boží vůle.“

2) Role církve je naprosto nezastupitelná, a to zejména v biblickém a duchovním rozměru. Ostatní aspekty /vztahové, psychologické, ekonomické, právní/ může pokrýt kvalifikovaný poradce, ideálně křesťan, z různých poraden pro rodinu, manželství a mezilidské vztahy, ale provázení tím, co znamená budovat křesťanský domov, to je výlučným úkolem církve. Ideálně by to mělo být provázené

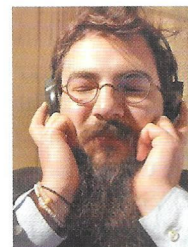
nejen farářem, ale i přátelstvím s dalšími rodinami žijícími v náboženské obci. Lze doporučit i literaturu, např. knihu vydanou naší církví J. Kubíková: Křesťanský domov.

3) Základní jednotkou společnosti je rodina a podobu rodiny a potažmo tak celé společnosti na Západě určovalo křesťanství a jeho tradice. V souvislosti s odpadnutím od křesťanství a jeho hodnot v těchto společnostech dochází k pokusům o změnu mnoha jevů a hodnot, včetně rodiny. Církve jsou konfrontovány s těmito změnami a budou stále více. O změně pohledu bych zatím nemluvil, ale rozhodně probíhá v církvích diskuse a pokusy o tyto změny. Je na každé církvi, na každém křesťanu, jak se s touto situací vyrovná. Není to snadné, neboť tyto světské změny v pohledu na manželství, rodinu a další hodnoty jsou prezentovány jako „pokrok“, tzn. jako posun k lepšímu, k dobru. Nezbyvá než prosit o dar Ducha moudrosti, aby každý z nás rozpoznal, co je opravdu dobré a tedy Bohu milé, a co je jen prastarou strategií toho, kterého Písmo označuje za vládce tohoto světa, totiž: ukazovat zlo jako něco zdánlivě dobrého či pokrokového. Starozákonní Boží lid i novozákonní církev byli už dávno konfrontováni s různými podobami rodinného a sexuálního vztahování se, které se dnes vrací jako něco nového, ačkoliv jsou to jevy prastaré a Písmo a církev se vůči nim jednoznačně vymezily.

Roman Zábrodský,

kazatel NO Benátky nad Jizerou

1) Pojem rodina je specifický sociální i kulturní konstrukt, jehož forma a obsah se v průběhu dějin neustále proměňuje. Od dob biblických, ve kterých rodinu tvořilo více žen, jejich děti a muž. Případně širší význam, do kterého bychom mohli započítat i prarodiče. Ve středověku pak vychází dokonce i ustanovení náboženských vůdců, kteří se snaží ideologicky formovat tento pojem, např. Takana Geršoma ben Jehudy v roce 1000 n. l. nebo naproti tomu Graciánův kodex sepsaný kolem roku 1140, který reaguje na stále objevující se polygamii křesťanů. Proto se domnívám, že rodina je stále se proměňující pojem, který je v každé době nutné předefinovat,

tak jak se v každé době různě definují v něm obsažené sociální role. Pro mě pojem rodina proto obsahuje především laskavý a milující vztah mezi jejími členy, nehledě na pohlaví rodičů či jejich role.

2) Každý pár, který se rozhodne vstoupit do svazku, slíbit si věrnost, lásku a vzájemnou úctu, si zaslouží podporu nejen církve, ale i celé široké rodiny, v širším pojetí celé „komunity“. Církev by měla hrát především roli sdíleného prostoru, ve kterém bude slyšet každý hlas. Církev by především měla poskytnout nástroj, který pomůže páru zušlechťovat jejich lásku, tak aby došla k ideálnímu cíli,

tztn. přes Erós, po Storgé, až po Agapé.

3) Pohled na manželství v naší církvi i v církvích jiných se proměňuje, tak jako se proměňuje společenské a kulturní chápání této instituce. Stále vnučený názor, že manželství musí být především založeno na biblické tradici, je sice silný, ale už neodpovídá na otázku, jaké z biblických tradic přikládá onu dogmatickou neomylnost. Jednou ze základních změn, kterou vnímám, je posun od vnímání rodiny jako pouze té nukleární či jádrové, která byla prosazována silnou ideologií minulého režimu, k širšímu vnímání rodiny, která zahrnuje i prarodiče, strýce,

tetičky atd. Další změna, kterou vnímám jako odraz dnešní společnosti, souvisí s otázkou redefinice sociálních rolí obsažených v nukleární rodině. Souvisí to především s pokračující emancipací žen, ale také emancipací mužů od tradičních genderových stereotypů. Proto např. otcové zůstávají na mateřské a matky pracují. S tímto fenoménem pokračuje i redefinice institutu manželství, které nutně nemusí obsahovat pár odlišného pohlaví.

Za odpovědi děkuje Ondřej Syrový

O mých báječných prarodičích

Prarodiče jsou andělé svých vnoučat, šťasten ten, kdo je má.

Babička Marie a dědeček Josef z matčiny strany vlastnili velký rodinný dům uprostřed Radotína. Oba nesmírně bavilo prodávat, a tak zde zařídili i drogerii, doplněnou ještě zčásti lékárnickým zbožím. Kromě prodeje vedla babička i účetnictví. Dědeček dokázal výborně sehnat kvalitní a rozmanité zboží, byl skutečným mistrem kontaktů. Prarodiče byli společenská, vtipná a rození vypravěči. Oba měli šarm, kouzlo osobnosti, zajímali se o lidi a uměli je vynalézavě povzbudit. Nebylo tedy divu, že obchod výborně prosperoval.

Byla jsem prvorozené vnouče ze strany dcery Jarmily, a proto dědeček na mou počest zasadil v den mého zrození na zahrádce vlašský ořech. Ráda jsem později v koruně „svého“ ořešáku sedávala a snila. V době mého narození začal otec, povoláním voják, sloužit v Bruntále, kam ho manželka po několika měsících musela následovat. Zůstala jsem proto v péči svých milovaných prarodičů, kde bylo přece jen větší pohodlí. Laskavý děda mi denně večer před spaním vyprávěl pět pohádek, které jsem napjatě poslouchala. Rád také vzpomínal na své vlastní dětství. Jeho tatínek byl v těch časech panským správcem na Konopišti. S bratry jezdili kočárem, nosili sametové oblečky s krajkovým límečkem a k snídani dostávali máslo ve tvaru zvířátek. Z prvorepublikových časopisů pro děti *Vlaštovička*, *Malý čtenář*, *Radost* mi pro změnu zase četla babička, a také mne učila recitovat básničky. Nakonec jsem se vždycky překulila na její stranu postele a usnula. A prarodiče mě opatrně přenesli do postýlky, která stála v nohou jejich manželského lože. Od raného dětství jsem toužila vystupovat a záhy jsem k tomu dostala příležitost. V radotínském loutkovém divadle v místním kulturním domě na náměstí jsem ochotně přicházela o přestávkách přednést na podium básničky. Vzpomínám na svou oblíbenou *Šla veverka na procházku / nesla klíče na provázku / hopy skoky přes javory / ztratila klíč od komory / naříkala, bědovala / že jsem pozor nedávala...*

Oba prarodiče milovali kulturu. Jakmile jsem byla trochu větší, chodili se mnou do galerií a na koncerty a jezdili jsme pravidelně

na různé hrady a zámky. S oblibou také četli. Hltala jsem s chutí tehdy zakázané knihy Karla Maye, které pro mne sháněli. Protože se dědeček velmi zajímal o historii, vyprávěl mi často a rád o první republice a T. G. Masarykovi. Poslouchal se mnou také v rádiu Svobodnou Evropu. „Ženo, neboj se, ona je dost chytrá. Ví, co nemůže říkat!“ odvětil nonšalantně babičce, když se obávala, abych se někde neprořekla.

Má pověst vypravěčky byla známá, a proto mne celou první a druhou třídu každý týden pan učitel Kitler zval, abych na stupínku vyprávěla po celou hodinu čtení třídy pohádky a povídky. V hodině dějepisu mě později dějepisář dr. Boháč hned po svém prvním výkladu požádal, abych látku svými slovy třídy zopakovala. No, a pak už to chtěl po každé. Bavilo mě zopakovat téma a byl to výborný trénink pro myšlení a paměť.

Moji rodiče se, spolu s mladšími sourozenci Mirkem a Evou, z Moravy vrátili až po několika letech. Děda se poctivě věnoval nám všem. Pouštěl na stěnu obývacího pokoje tehdejší laternu magiku, muzicíroval, hrál na xylofon i na housle. Vyrobit nám pro radost i dvoje chůdy. Dostali jsme také dřevěné loutkové divadelko, a byli díky tomu ve svém živlu. Vymýšlet si pohádky, propůjčovat

loutkám hlasy, přizvat si děti do publika, to bylo ono.

Když mi bylo osm, rodiče se bohužel rozvedli. Matka se po čase znovu provdala. Otčím byl hodný člověk a také on se nám poctivě věnoval. Hrál pro nás na kytaru, maloval, učil nás judo. Vyprávěl o českých dějinách, které jej zajímaly, nebo o pěstování svých oblíbených kaktusů. Prarodiče i jeho přijali laskavě, jak jim to bylo vlastní.

S vděčností na babičku a dědečka stále vzpomínám a mám je každý den před očima. Žili jako křesťané, byli lidští a obětaví. Rodina pro ně znamenala nezpochybnitelnou hodnotu. V jejich manželství byla zřetelná harmonie, nikdy se nehádali. Chovali se k sobě s úctou a respektem, vzácným způsobem se doplňovali a lidská hřejivost z nich vyzařovala. Zůstávají mi celoživotní inspirací a jsou pro mne nezapomenutelní.

Olga Nytrová